

Folketingets Beskæftigelsesudvalg
lov@ft.dk

Karsten Hønge
Karsten.Honge@ft.dk

Beskæftigelsesministeriet

Holmens Kanal 20

1060 København K

T +45 72 20 50 00

E bm@bm.dk

www.bm.dk

CVR 10172748

Beskæftigelsesudvalget har i brev af 17. september 2020 stillet følgende spørgsmål nr. 434 (alm. del), som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karsten Hønge (SF).

30. september 2020

Spørgsmål nr. 434:

” Med henvisning til artiklen i Fagbladet 3F af 16. september 2020: »Femern-forbindelsen: Myndighed giver grønt lys til uhørte arbejdstider« bedes ministeren besvare følgende:

J.nr. 20205200426

- Hvad ligger til grund for, at Arbejdstilsynet har givet tilladelse til 12-timers vagter 28 dage i træk uden hviledag?
- Hvilke konsekvenser forventer man, at det har for de sociale og helbredsmæssige forhold?
- Hvilke erfaringer er der med skiftehold, som arbejder med ovenfor nævnte vilkår?

Svar:

Jeg er meget optaget af spørgsmålet om ordentlige arbejdsvilkår, herunder at reglerne ikke skal kunne udnyttes til social dumping. Derfor har jeg taget initiativ til en ændring af arbejdsmiljølovgivningens regler om hvileperiode og fridøgn, så vi fremover sikrer, at partsaftaler om fravigelse af reglerne ikke kan indgås på virksomhedsniveau.

I forhold til de konkrete spørgsmål, har jeg indhentet en udtalelse fra Arbejdstilsynet, som oplyser følgende:

”Det fremgår af arbejdsmiljølovgivningen, at de ansatte inden for hver periode på syv døgn skal have et ugentligt fridøgn i tilslutning til en daglig hvileperiode. Denne regel kan fraviges ved partsaftale, som – afhængig af niveauet af fravigelse – skal godkendes af Arbejdstilsynet.

Arbejdstilsynet har godkendt to aftaler om, at ansatte på Femern Bælt-byggeriet kan arbejde fire uger i træk uden fridøgn.

Arbejdstilsynet har ved godkendelse af aftalerne blandt andet lagt vægt på,

- at der ikke sker fravigelse i den daglige hvileperiode
- at en fravigelse af det ugentlige fridøgn er mere acceptabel end en fravigelse af den daglige hvileperiode

- at de ansatte får kompenserende hvileperioder, idet de efter tre udskudte fridøgn får fire ugers kompenserende fridøgn.

Det fremgår desuden af arbejdsmiljølovgivningen, at ansatte skal have en hvileperiode på mindst 11 sammenhængende timer inden for hver periode på 24 timer. Arbejdsmiljølovens regler herom er således overholdt i aftalerne på Femern Bælt.

Med hensyn til de helbredsmæssige forhold er Arbejdstilsynet ikke bekendt med forskningsmæssig viden, der afdækker de helbredsmæssige konsekvenser ved fire ugers arbejde og fire ugers frihed, jf. de godkendte aftaler, modsat fx otte ugers arbejde med ét ugentligt fridøgn, jf. de gældende regler. Arbejdstilsynet kan ikke udtale sig om de sociale forhold, da det ikke er Arbejdstilsynets ressort.”

Jeg henholder mig til Arbejdstilsynets oplysninger.

Jeg forstår spørgsmålet om erfaringer med skiftehold på ovennævnte vilkår sådan, at der spørges til forskningsmæssig viden og har derfor indhentet en udtalelse fra Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA), som oplyser følgende:

”NFA har ikke kendskab til konkret forskning omkring at arbejde 28 dage i træk efterfulgt af 28 fridage. Der findes norsk forskning om søvn og døgnrytmer fra blandt andet boreplatforme, men her er tale om 14 dages arbejdsperioder.

NFA har gennemført og bidraget til forskning på flere store danske anlægsarbejder på hhv. Storebæltsbroen, Øresundsbroen og Metroen.

Nedenfor gennemgås relevante eksempler fra videnskabelige artikler med epidemiologisk forskning med langsigtede helbredsmæssige udfald, hvor broarbejdere på de store kendte anlægsprojekter sammenlignes med ikke broarbejdere.

NFA har derudover omfattende forskning i konsekvenser af tilrettelæggelse af arbejdstiden, der tager udgangspunkt i de hyppigst forekommende måder at tilrettelægge arbejdstiden på på det danske arbejdsmarked. Der er dog i dette svar ikke medtaget generel forskning om arbejdstid og helbredsudfald, fx omkring kort tid mellem vagter og ulykker. Ej heller er der medtaget studier om sammenhænge mellem arbejdstid og korttidseffekter som f.eks. træthed og udmattelse.

Relevante eksempler i forbindelse med store anlægsarbejder:

På Storebæltsbroen blev bygningsarbejde under danske forhold undersøgt i en videnskabelig artikel. Her arbejdede bygningsarbejderne ved broen typisk:

- 7 dages arbejde i 12 timer, 7 dage fri og 7 nætters arbejde i 12 timer og 7 dage fri samt
- 5 dages arbejde i 12 timer, weekend fri, 5 nætters arbejde, 7 dage fri

Resultaterne (der samlede begge typer organisering af arbejdet) viste, at der var en øget risiko for førtidspension i forhold til erhvervsaktive mænd i Danmark (Aldersstandardiseret incidensratio (SIR): 2,29 (95%CI: 1,95-2,67)). Det svarer til en overrisiko på 129%.

Der blev ligeledes fundet en signifikant øget risiko for hospitalsindlæggelse blandt bygningsarbejdere på Storebæltsbyggeriet (1988-1998) på mellem 15% og 67% afhængigt af årsag til indlæggelsen i forhold til andre bygningsarbejdere. Der var ikke en *statistisk signifikant* højere dødelighed i forhold til andre bygningsarbejdere. (Standardiseret mortalitets- og morbiditets-ratio (SMR): 1,24 (95% CI: 97–155).

På Øresundsbroen (1992-2000) og Metrobyggeriet (1994-2002) blev der også - ligeledes i en videnskabelig artikel - undersøgt risiko for førtidspension for bygningsarbejdere på disse byggerier, og den var ligeledes signifikant forøget i forhold til både erhvervsaktive mænd generelt (Alders-standardiseret incidensratio (SIR) var 2.22 (95% CI: 1.61, 2.98)), og i forhold til øvrige bygningsarbejdere i branchen. Det vil sige der var en overrisiko på 122%. Organiseringen af arbejdstid på de to anlægsbyggerier blev ikke undersøgt i dette studie.

Der er således ikke forskning i helbredsmæssige konsekvenser af en arbejdsrytme med 28 dages arbejde og 28 dage fri på store danske anlægsbyggerier. Det vil være hensigtsmæssigt, at der ved nye store anlægsarbejder som fx Femern-forbindelsen – med udgangspunkt i deres konkrete aftalte arbejdstidstilrettelæggelse – planlægges sideløbende forskning, der giver mulighed for at undersøge konsekvenser af arbejdet og arbejdstidens tilrettelæggelse og sammenligne arbejdet på disse store anlægsprojekter med andet arbejde i samme eller lignende brancher.”

Jeg henholder mig til NFA's oplysninger.

Jeg mener, det er helt centralt, at vi har viden om de helbredsmæssige effekter af arbejdstidens tilrettelæggelse. Jeg vil på den baggrund opfordre Det Strategiske Arbejdsmiljøforskningsudvalg til at udbyde et konkret tema om helbredsmæssige konsekvenser af arbejdstidens tilrettelæggelse i forbindelse med det næste ordinære oplag vedr. ansøgning af midler til Arbejdsmiljøforskningsfonden.

Venlig hilsen

Peter Hummelgaard